

[Handelsministeren.]

ministeren til sin tid. Men jeg kan ikke tro, at det vil medføre nogen stærk yderligere udvidelse af pligten til at give oplysninger, og jeg ville selv se med bekymring på det.

Jeg skal endelig over for fru Dagmar Andreasen sige, at det er helt rigtigt, at med hensyn til det tvungne medlemskab ønsker man at give Grosserer-Societetets strukturudvalg en rimelig tid til at overveje dets holdning; der skal fastsættes kontingenter, man skal vurdere antallet af nye medlemmer osv. osv.

Man kan også rejse det spørgsmål, hvad næringsbrevene tjener til. Det var netop det, der blev rejst under næringslovbehandlingen, hvor man dengang gik ind for, at de skulle erstattes med en almindelig registreringspligt. Det var i og for sig tiltalende, og det var der enighed om, mig bekendt i alt fald. Det, der nu sker, er simpelt hen, at man siger: ja men hvorfor gå ind i et kortvarigt system med en særlig registreringspligt, når vi i løbet af formentlig 3 års tid kan have et virkeligt centralregister, hvortil al anmeldelse da kan foregå af næringsvirksomhed, som måtte være anmeldelsespligtig?

Jeg takker som sagt for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om statsstøtte til visse private seminarier.

(Lovforslaget (nr. 16) findes i tillæg A, sp. 551, fremsættelsen i tidenden sp. 115).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Karl Max Rasmussen: Lovforslaget tilsigter at ligestille de HF-studerende ved de private seminarier med de lærerstu-

derende fra 1. april 1970 med hensyn til bortfald af undervisningsafgifterne. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, skyldes dets fremkomst, at udvalget for undervisning og uddannelse i sin betænkning af 23. maj 1969 over lovforslaget om bortfald af studieafgifterne ved visse private seminarier enstemmigt har henstillet til undervisningsministeren at søge problemet løst også for de HF-studerende, der er ved disse seminarier, og det er da al anerkendelse værd, at ministeren har fulgt denne henstilling så prompte. Som bekendt er den, som overvinder sig selv, større end den, som overvinder en stad; som det også fremgår af bemærkningerne, var det jo ikke ministerens tanke, at HF'erne skulle have været omfattet af loven.

Når nu dette er sagt, så et spørgsmål til ministeren. Lovforslaget tilsigter ligestilling, men altså først fra 1. april 1970. Hvorfor ikke ligestilling også indtil da? De lærerstuderende slipper jo med 200 kr. fra skoleårets begyndelse i år og til april næste år uden hensyn til, hvor meget de i øvrigt skulle have betalt, indtil loven træder i kraft. Det betyder jo, at der alligevel ikke er ligestilling mellem de lærerstuderende og de HF-studerende, når sidstnævnte skal betale fuld afgift i de 8 måneder af skoleåret mod de lærerstuderendes 200 kr. Vi kan vel i udvalget få oplyst, hvor meget større merudgiften for de 8 måneder ville blive, hvis fuld ligestilling skulle skabes. Jeg kan ikke forestille mig, at udgiften ville blive så stor, at den kan motivere, at de 8 måneders ulighed opretholdes.

Gerda Møller: I al vor lovgivning stræber vi efter, at der skal blive lige adgang for alle til at modtage undervisning, og derfor kan det konservative folkeparti støtte det foreliggende forslag, der, som den foregående ordfører sagde, går ud på at gøre undervisningen til højere forberedelseseksamen vederlagsfri fra 1. april 1970, når kursus er oprettet ved et af de private seminarier, der uddanner lærere til folkeskolen. Det er også rigtigt, som det blev sagt, at vi allerede har taget spørgsmålet op sidste år under behandlingen af lovforslaget om statsstøtte til visse seminarier, og det er det, der er baggrunden for, at forslaget i dag ligger her på folketingets bord.

[Gerda Møller.]

Når vi fra det konservative folkeparti kan være med til at støtte lovforslaget, skyldes det bl. a. den kendsgerning, at det i dag er således, at HF'erne jo ikke kan søge denne uddannelse overalt i landet, hvor de kunne ønske det. På grund af geografiske forhold og på grund af, at der endnu ikke er så mange HF-klasser i gang, er der faktisk en slags adgangsbegrænsning, og derfor kan det være svært at have én regel for dem, der går på disse kurser, og en anden regel for dem, der går på et andet kursus.

Jeg vil gerne sige til den bemærkning, som hr. Karl Max Rasmussen kom med her fra talerstolen, om man ikke lige så godt kunne have gjort det gratis med det samme, at det kunne vi i princippet også godt have tiltrådt fra det konservative folkepartis side, men af finanspolitiske årsager har vi afstået fra at rejse dette krav.

Jeg må måske lige til sidst sige, at jeg tror, at det, at vi nu får gjort undervisningen ved disse private seminarier vederlagsfri fra 1. april, kan komme til at betyde noget for rekrutteringen til de seminarier, det kommer til at dreje sig om. For vi kommer jo ikke uden om, at bl. a. visse af de seminarier, der ligger i Jylland, i øjeblikket lider under det forhold, at de ikke har fået adgang til at have så mange HF-klasser, som de nu kunne have ønsket sig. Her tror jeg, at dette lovforslag vil komme til at hjælpe.

Med disse ord skal jeg tilsige det konservative folkepartis støtte.

Robert Christensen: Hvis jeg har forstået dette lovforslag rigtigt, så udbetaler vi i indeværende skoleår 1.000 kr. pr. elev til nedsettelse af studieafgifterne. Nu sker der det, at lovforslaget lader studieafgifterne bortfalde fra 1. april 1970, altså inden skoleåret slutter. Derfor er der opstået en del tvivl ude omkring iblandt de studerende, om disse 1.000 kr. nu udbetales fuldt ud, eller om de eventuelt reduceres for den del af skoleåret, der falder efter 1. april. Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren, om det er muligt her i dag at give et svar, sådan at denne tvivl ude omkring kan komme ud af verden.

Ellers vil jeg gerne på venstres vegne anbefale lovforslaget.

Meta Ditzel: Udvalget for undervisning og uddannelse har i sidste folketingssamling behandlet lovforslag om statsstøtte til private seminarier, hvor eleverne — i modsætning til elever på statsseminarier — betalte studieafgifter, der i visse tilfælde kunne komme op på over 2.000 kr. årligt. Det var en ordning, som måtte virke urimelig, og den blev ændret ved lov af 6. juni 1969 på den måde, at studieafgifterne bortfalder fra 1. april 1970.

Som nævnt blev der under forhandlingerne gjort opmærksom på et problem, der opstod som en naturlig konsekvens af denne lov, nemlig at eleverne på HF-kursus ved seminarier stadig skulle betale studieafgift. At dette forhold har givet grund til særlige overvejelser, skyldes naturligvis, at kurserne til højere forberedelseseksamen, bortset fra et enkelt statskursus, er knyttet til forskellige institutioner, til gymnasier eller seminarier, og at man har fundet det rimeligt, at der skulle gælde samme regler med hensyn til studieafgifter for elever på de kurser, der er knyttet til private uddannelsesinstitutioner. Det vil sige, at de oprindeligt alle skulle betale en vis afgift.

Da studieafgifterne altså nu bortfalder for elever på privatseminarier, ville vi også fra mit parti anbefale, at eleverne på de dertil knyttede HF-kurser bliver fritaget for afgift fra 1. april.

I øvrigt vil jeg gerne anbefale, at der bliver et, ganske vist mindre, men dog ekstra tilskud til rådighed for eleverne derved, at det årlige tilskud på 1.000 kr. kommer til at gælde fuldt ud, selv om studieafgifternes bortfald får virkning fra 1. april.

Med vedtagelsen af lovforslaget opnår man nu, at der gælder samme regler for eleverne inden for den enkelte institution, hvad enten det drejer sig om kurser ved gymnasier eller ved seminarier. Hvor undervisningen er gratis for elever på gymnasierne, bliver den også gratis for de tilknyttede HF-kursuselever, lige så vel som den bliver gratis for eleverne på de HF-kursus, der er knyttet til seminarierne.

Mit parti vil altså gerne anbefale hurtig behandling og vedtagelse af lovforslaget.

Gunhild Due: Da mit partis ordfører, hr. Morten Lange, ikke kan være til stede, skal jeg på SF's vegne erklære mig tilfreds med,

[Gunhild Due.]

at de HF-studerende ved de private seminarier nu ligestilles med de lærerstuderende med hensyn til studieafgift; jeg mener dog, at de bør ligestilles fra samme dato. Men jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren vil sikre sig, at der nu ikke oprettes flere nye HF-kursus ved de private gymnasier, for så får vi jo hele problemet én gang til med hensyn til, at HF'erne ikke er ligestillede indbyrdes.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg vil gerne takke samtlige ordførere for den venlige modtagelse af forslaget. Den havde jeg også ventet, eftersom det er en imødekommenhed af de forhandlinger, vi førte i undervisningsudvalget i forrige folketingsssamling.

Jeg vil gerne pointere, at den ligestilling, man efterlyser, vil finde sted fra 1. april 1970, idet såvel lærerstuderende ved private seminarier som HF-kursister ved private seminarier fra den dato ikke skal betale studieafgift. Det sker samtidig med, at disse seminarier får ændret status, således at de får 100 pct.s underskudsdekning, mod at ministeriet har indseende med budgetlægning m. v. — alt det, som gennemførtes ved loven om de private seminarier i forrige folketingsssamling.

Hr. Robert Christensen stillede mig det spørgsmål, om de tusinde kroner, der er beregnet til nedbringelse af studieafgiften for HF-kursister ved de private seminarier, skal udbetales fuldt ud eller skal reduceres i forhold til de $\frac{2}{3}$ af skoleåret, hvor der endnu skal betales afgift. Jeg skal oplyse, at de 1.000 kr. pr. HF-kursist vil komme til fuld udbetaling, selv om de altså kun vedrører de $\frac{2}{3}$ af skoleåret, nemlig tiden frem til 1. april.

Over for de ønsker, der har været fremsat om, at man skulle gennemføre et større tilskud til HF-kursister i perioden 1. august i år til 1. april 1970, må jeg sige, at en sådan forøgelse af tilskuddet til nedbringelse af

studieafgiften har jeg ingen finansielle muligheder for at gennemføre. Men jeg må måske i den forbindelse gøre opmærksom på, at dette, at de 1.000 kr. udbetales nu for $\frac{2}{3}$ af et skoleår i stedet for et helt skoleår, dog betyder en forøgelse af det tilskud til nedbringelse af studieafgiften, som ydes i indeværende år.

Karl Max Rasmussen: Jeg takker undervisningsministeren for oplysningerne, men det vil altså sige, at vi ikke kan få ligestilling fra samme dato for begge kategorier af studerende.

Jeg kunne godt tænke mig at sige til fru Gerda Møller: var det ikke klogt at vente med at tage endelig stilling, til vi har drøftet sagen i udvalget, så vi virkelig har fået reelle oplysninger om, hvor meget merudgiften vil blive? For jeg kan ikke rigtig forestille mig, at den kan blive så stor, at man skal opretholde en ulighed og dermed en utilfredshed blandt et dog temmelig stort antal studerende inden for disse undervisningsinstitutioner. Jeg synes, det måtte være rimeligt i hvert fald, at vi tager det op i udvalget, og at vi får nærmere oplysninger dér.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Må jeg blot sige til hr. Karl Max Rasmussen: der vil være ligestilling fra samme dato, nemlig fra 1. april 1970.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til udvalget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betagter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.

(Lovforslaget (nr. 17) findes i tillæg A, sp. 481, fremsættelsen i tidenden sp. 116).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ejner Nielsen: Det lovforslag om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning, der her i dag er til første behandling, har baggrund i kommunalreformen, der træder i kraft den 1. april 1970, da også dette lovforslag skal træde i kraft. Her havde socialdemokratiet ud fra tidsmæssige grunde gerne set, at undervisningsministeren havde opfyldt det løfte, der blev givet, da lovforslaget om amtsrådenes og amtskommunernes overtagelse af skolerådenes og skolefondens opgaver m. v. den 19. marts 1969 blev fremsat her i folketinget. I bemærkningerne til dette lovforslag var det ministerens tanke, at lovforslag om styrelsen af kommunernes skolevæsen skulle fremsættes i sidste folketingssamling med henblik på genfremsættelse i begyndelsen af folketingsåret 1969-70.

Det var derfor med en vis spænding, man kastede sig over dette lovforslag. Alle forventede, og vel med god grund, at den decentralisering, som allerede i 1965 blev påbegyndt i undervisningsministeriet af den socialdemokratiske undervisningsminister, ville fortsætte og blive forstærket. Når jeg mener, at decentraliseringen ville blive forstærket fra 1. april 1970, da skyldes det kommunalreformens ikrafttræden, for specielt decentralisering er jo et af hovedmålene i kommunalreformen. Her mener socialdemokratiet, at undervisningsministeren ikke i tilstrækkeligt omfang har levet op til dette hovedmål. I denne forbindelse kan jeg pege på to ting.

Efter lovforslaget er det kommunalbestyrelsen, der ansætter ledere og lærere ved kommunens skole- og undervisningsvæsen. Her er sket en decentralisering. Men lovforslaget fastholder den ordning, at skoleinspektører, rektorer, skoledirektører samt amtsskolekonsulenter og amtsskolekonsu-

lenter for fritidsundervisning skal ansættes af kongen. Her er ikke sket nogen decentralisering. Der er intet gjort for at rette de forskelle, der er mellem beføjelserne for kommunalbestyrelsen i Københavns kommune og kommunalbestyrelserne uden for København. Kommunalbestyrelsen i København ansætter sin skoledirektør, og man kan vel så med god grund spørge, hvorfor det ikke kan lade sig gøre i de øvrige af landets kommuner.

Primærkommunernes pligt til selv at udbygge deres skolevæsen opretholdes i fuldt omfang. Efter lovforslaget er det tanken, at bindende planer for skolevæsenets udbygning skal udarbejdes af amtsrådet, ganske vist i samarbejde med de kommunale skolemyndigheder, men efter retningslinjer, der er godkendt af undervisningsministeren. Når nu primærkommunernes pligt til selv at udbygge deres skolevæsen opretholdes i fuldt omfang, havde det været mere naturligt og i pagt med tendensen i kommunalreformen, at de enkelte kommunalbestyrelser udarbejder udbygningsplaner, som så godkendes af amtsrådet, der i forbindelse med godkendelsen påser den fornødne koordination inden for det samlede skolevæsen i amtsråds kredsen. Her er således heller ikke foretaget den decentralisering, som kommunerne havde ventet.

Mit parti hilser med tilfredshed, at alle bestemmelser om administration og styrelse af såvel folkeskolen, gymnasieskolen, ungdomsskolen som fritidsforanstaltninger nu samles i én lov. Der sker her en samordning og en forenkling.

Ligeledes kan hilses med tilfredshed, at der oprettes både en skolekommission og en fritidskommission efter samme principper; det bliver således muligt at sikre den nødvendige koordination af skole- og fritidsområdet.

En nydannelse er det, at skolenævn bliver obligatorisk nu fra 1. april 1970: der skal nedsættes skolenævn for hver selvstændig skole under kommunens skolevæsen. Spørgsmålet er så, om det tilsigtede mål nås: en øget forældreindflydelse. Efter de gældende bestemmelser om skolekommission og skolenævn er disse to organer sideordnet, idet skolenævne er berettiget til at tage alle forhold vedrørende den pågældende skole under behandling og stille for-